

FOMENT davant dels Tribunals

LA VISTA DE LA CAUSA CONTRA 'L COMPANYY LOPERENA

Com prometérem, aquí va la ressenya del judici oral celebrat el prop passat divendres en l'Audiència de Tarragona, amb motiu de la querrela den Nougues contra nostre volgut company Loperena, per l'enorme delictes d'haver rebutjat amb interès i dignitat l'espècie infamant llençada per en Nougues en el Parlament d'Espanya, contra'ls nacionalistes republicans de Reus, acusant nos sense cap prova ni fonament racional, d'intent de «chantage» en nostra intervenció en la discussió del projecte de monopoli de les aigües de Reus a favor de l'empresa privada que representa i de la qual n'és gerent el diputat a Corta per Gandesa, senyor Caballé i Goyeneche.

En resum: el senyor Nougues se feia seva la carta infamant den Caballé i Goyeneche, agravant encara els termes de la mateixa, sobre lo qual no creiem necessari insistir en aquests antecedents —de sobra coneguts per nostres lectors— i entrem de ple, sense més preàmbul, en la ressenya del judici.

L'interrogatori del processat

Constituint el Tribunal en la Sala-Audiència i després de llegir el sumari i de les preguntes generals de la llei, per la residència, al processat, aquest passà a ésser interrogat per l'acusació que desempeñava el mateix senyor Nougues, quin cas sembla que no té precedent, encara que fos en ús del seu perfecte dret. La defensa, com sabem nostres lectors, la desempeñà el jove i distingit advocat de Tarragona, don Salvador Ventosa i Pina.

De primer antuvi feu veure nostre company al senyor Nougues que'ls qualificatius que li havia en l'article motiu de la querrela i que tant el molestava i que ell, el senyor Nougues, els creia injuriosos, estaven condicionats per la confirmació o rectificació de lo que atribuïa la premsa de Barcelona al diputat per aquesta circumscripció, de infamant per als nacionalistes republicans de Reus.

El senyor Nougues, trobant-se entre espasa i paret, tingué la dignem-ne arrogancia de declarar que, efectivament, havia dit lo que li atribuïa la premsa de Barcelona, i que per lo tant desapareixia la condicionalitat dels al·ludits qualificatius, fa lo qual nostre company contestà, en justa correspondència, confirmant i ratificant, mantinguent-los en la seva integritat, els qualificatius que aplicà FOMENT a l'acte del senyor Nougues.

Davant d'aital ferma i categorica declaració de nostre company, el senyor Nougues quedà desorientat i començà a divagar, dirigint-se al Tribunal i dient que'l nostre diari tenia una obsessió amb ell, que encara no feia dos dies,

parlant precisament d'aquesta causa, li deia fresc i fresc, senyors del Tribunal —digne— vol dir en català poca vergonya, i posat a dir tonteries el senyor Nougues, feu referència al miting que's celebrà a Madrid en pro de la centralització de les oposicions a Notaries, dient que FOMENT afirmà que ell hi havia assistit i que quan això se desmentí, FOMENT no rectificà, lo qual no es cert, pero el nostre company Loperena no volgué donar-li el gust d'unes aclaracions que no venien a tom ni's mereix el senyor Nougues.

Cenyint-se el senyor Nougues—potser per que va notar que causaven extranyesa en el Tribunal les seves extemporànies manifestacions— en l'article motiu de la querrela, tractà d'anulitzar lo preguntant al senyor Loperena el sentit de les paraules «amb tot i coneixent tant, ens resistim a creure», etc., a lo que contestà nostre company dient: —Volem dir que amb tot i creure'l capaç d'empènyer moltes armes per a perjudicar-nos políticament; amb tot i no mereixens com adversari cap mena de confiança, no'l creiem capaç de descendir a un terrenó tant baix per a combatre'ns, lo qual encara fa honor a vostè.

Novament se desorientà el senyor Nougues i no sabia que objectar a les paraules de nostre amic per lo perfectament lícites. Seguí, no obstant, l'interrogatori fent esforços de flaqueza. Digué quin sentit donavem a la paraula «canallesca» i el nostre amic li contestà que li donavem el sentit que tenia calificant el seu acte, no la seva persona, lo qual es molt distint per als efectes de la seva apreciació jurídica. I el mateix sentit tenien i donavem als demés qualificatius que el senyor Nougues creia punibles.

En conclusió: que lo que escriguerem fon en defensa de nostre honor ofès, que era el que'ns preocupava i no el del senyor Nougues. Una vegada aquí, el senyor Nougues renuncià seguir avant amb el seu interrogatori, veient potser, tinguent conciencia de les seves planes, i passà el nostre amic a ésser interrogat per la defensa.

No'ns detindrem en la ressenya d'aquest interrogatori perquè, amb tot i ésser important, no fon més que confirmador de lo que ja contestà nostre company al senyor Nougues. Sobrassortí, no obstant, la declaració de que'ls redactors de FOMENT no cobraven pel desempeñy del seu càrrec, que a Reus no més defensava el projecte el conglomerat possibilista-letrouxiista, que'l senyor Nougues era el diputat d'aquest conglomerat; que'l senyor Nougues devia considerar injust lo que digné dels nacionalistes republicans de Reus al Parlament quan se comprometé a rectificar-ho; que aital rectificació no ha vingut i que per xò subsisteixen els

calificatius que mereix a FOMENT l'acte del senyor Nougues, etc.

Les declaracions dels testimonis

En Julià Nougues

Era el primer dels testimonis que figurava en la llista de la defensa. Com a la vegada el senyor Nougues era l'advocat qui sostenia l'acusació contra nostre amic Loperena, se donà el cas, ben poques vegades vist, de reunir-se en una mateixa persona les qualitats d'ofès, d'advocat acusador i de testimoni.

El president de l'Audiència el feu alçar i li rebé la promesa de que diria veritat a lo que sapigués i fos preguntat, després de lo qual de nou s'assentà, començant l'interrogatori.

A preguntes de l'amic Ventosa, confessà que, per sa llarga intervenció en la política i per haver nascut a Reus, estava perfectament enterat de totes les qüestions polítiques d'aquella ciutat.

Sempre a preguntes del lletrat defensor den Loperena, en Nougues hagué de reconèixer que de totes les tremendes acusacions llençades al Congrés contra'ls nacionalistes de «Foment», no'n tenia altra prova que lo que li havia dit el senyor Caballé Goyeneche, a no ser indicis que assegurava foren llargs d'explicar.

Després el senyor Ventosa li feu remarcar les estranyes diferencies que hi havien entre la veritat donada pel senyor Caballé en sa famosa carta-acusació i lo dit pel testimoni en el Congrés, de molta més gravetat, i no sapigué explicar-ne ni una sola.

Per exemple, tractant de la suposada entrevista haguda per en Caballé Goyeneche amb don Pau Font de Rubinat, mentre Caballé en carta afirmava que l'entrevista l'havia tingut a soles amb en Font, el senyor Nougues, en el Congrés, sostenia que havia sigut una reunió, com significat que era de més de dues persones. Les explicacions donades per en Nougues, se limitaren a dir que reunió i entrevista volien dir lo mateix, i que les reunions també eren de dues persones.

Li feu remarcar també el senyor Ventosa que, en el Congrés, havia dit que'l projecte ofert per en Pau Font era no pas seu sol, sino de *esos señores*, es a dir, dels nacionalistes, i que en Caballé Goyeneche, en sa carta, afirmava que Font li havia ofert el projecte com a *exclusivament seu*. Tampoc el senyor Nougues sapigué explicar la gravíssima contradicció, tant més greu, en quant, sovint, en el paragraf de son discurs, hi barrejava la paraula moralitat i el concepte d'immorals, fent-lo recaure en els nacionalistes.

Va reconèixer en Nougues, que en Pau Font de Rubinat no ha ocupat mai

cap lloc en les Juntes del nostre partit.

També va confessar (en Corominas ja havia arribat) que en plena reunió de la minoria parlamentaria de la Conjuncció republicana-socialista, ell, havia ofert rectificar lo dit en ofensa del nostre partit, i que la rectificació s'havia de fer enviant una quartilla al «Diario de Sesiones» del Congrés, redactant la en Pere Corominas; que la quartilla se va redactar, i que ell va acceptar-la amb unes petites esmenes, a pesar de lo qual, no va ésser publicada.

En Pere Corominas

Per segona vegada vingué l'il·lustre amic nostre, a defensar l'honor del nostre partit, que en aquella moments representava el company Loperena.

En la seva declaració estigué sen zill, concís, sobri, amb aquella seguretat que sols tenen els nets de cor, i els qui guia la veritat.

El senyor Ventosa l'interrogà sobre la seva intervenció en l'assumpte de que's tracta, i en Corominas explicà la veritat de la nostra afirmació de que, després de fets l'acusació den Nougues, al nostre partit, reconegué sa injusticia, i oferí rectificar, encomanant-li a ell la tasca de la redacció de la quartilla que després havia d'ésser enviada a que's publicqués en el «Diario de Sesiones»; que ell havia escrit la rectificació, deixant als nacionalistes en el bon lloc que's mereixien; que lo escrit, salvant la supressió de dues o tres paraules, Nougues ho havia acceptat i que no sabia més de l'assumpte, pero que no havia llegit la rectificació en el diari oficial.

A preguntes den Nougues, que pretenia haver-li parlat un o dos mesos després de si creia procedent la rectificació, i que en Corominas li hagué respost negativament, aquest desmentí a en Nougues, afirmant que ni era cert ni podia ser-ho ja que la rectificació per escrit, s'havia d'enviar al «Diario de Sesiones» i no fer-la de paraula, i que'l diari que devia publicar-la era el de la sessió en que's parlà de l'assumpte, de modo que després de dos mesos ni a tom venia parlar de rectificació.

Els nostres amics declaren

Desfilaren l'Evarist Fabrega, l'Eduard Recasens i en Francesc Pijoan.

Se's declaracions foren ben semblants: justificaren la violentíssima campanya desenrotllada entre partidaris i adversaris del projecte de portada d'aigües Caballé Goyeneche; que l'article objecte de la querrela no era més que un petit incident de la lluita; que l'afany den Loperena, com el de tota la Redacció, havia sigut el de vindicar al partit i a cada un dels qui l'integren de les tremendes acusacions de «chantage» contra d'ell llençades per Nougues des del Congrés dels Diputats.

Com també justificaren que cap dels qui escriuen a FOMENT ni per tant en Loperena cobra pels treballs periodístics que realitza.

El Sr. Caballé Goyeneche

Era un dels testimonis cridats pel nostre advocat, i ni va concorre ni excusar sa assistència, per lo que li va ésser imposada la multa de cinquanta pessetes.

No volem pas suposar que sigui la pó la que retregué al senyor Caballé Goyeneche de compareixer davant del Tribunal, ja que des de la terrible *fazaña* i consegüent llijada rebuda al'agredir a l'advocat defensor den Loperena, és de valor acreditado, pero, francament, la seva situació fou una miqüeta desairada; no al fugir, cal, sino al deixar de compareixer.

L'acusació

Parla en Nougues

Son informe, si informe se'n pot dir, durà sobre 20 minuts. Estigué difús en Nougues; parlant de tot menos de la causa; de les ofenses que tenia rebudes de FOMENT, de lo de les Notaries; atribuint-li l'assistència a un miting contra Catalunya i no rectificat després la noticia, calificant-lo de FRESC abans de anar al judici; i fins assegurant, amb una sanció freda exemplar, que des d'aquestes planes li havien dit *ladron* i un grapat de coses més.

Però quan estigué a la ratlla de lo sablim, fou al parlar de nosaltres i den Pau Font de Rubinat.

Mai havíem sentit un elogi tant enorme d'una persona com el que en Nougues feu del senyor Font davant del Tribunal tarragoní, afirmant sense embuts que estava en Nougues més que segur de que mai podia cometre una acció que redundés en el seu descrédit.

Oh! i de nosaltres deia també que be prou que'ns coneixia, i que tenia la seguretat de que cap de nosaltres era capaç de deixar-se sobornar, d'admetre quartos «36.000 duros y con ellos comprar a medio Reus—deja en Nougues—. No; ni esa cantidad ni otra mucho más crecida hubiera bastado para ello. Yo conozco a los interesados y sé que no son capaces de tal villanía.—No; aquí hubo una mala inteligencia, mis palabras fueron mal interpretadas, yo ni podía afirmar ni aún creer lo contrario de lo que ahora sostengo».

Si literalment no foren aquestes, s'hi acostaren molt les paraules den Nougues, i de veritat, n'estavem ben enternits!

I a l'intentar l'explicació del perquè no havia desistit de la querrela, deia en Nougues que l'havia proposada i la seguia, «para escaarmiento de los que escriben difamando, para evitar que se reproduzca la escena ocurrida a un amigo».

go mío, el señor Caballé, que retiró una querrela propuesta contra uno de los nacionalistas de Reus, y éstos en lugar de agradecerlo, al día siguiente continuaban su campaña, publicando un artículo en contra de él.

Aquests foren els poderosíssims motius que'l senyor Nogués tingué per a perseguir, per a fer seure al banquet dels acusats, i procurar el desterro d'un periodista republicà!

Acabá son discurs en Nogués, sense haver-se ocupat per a res de l'aspecte jurídic de la suposada injúria, però preguntant al Tribunal que castigues al nostre company Loperena a TRES ANYS VUIT MESOS I VINTIUN DIES DE DESTERRO.

Aquí tenen nostres amics, aquí té Reus retratat de cos sencer al gran públic, en Julià Nogués.

La defensa

INFORME DEN SALVADOR VENTOSA

Sols podem donar una idea dels principals punts desenrotllats pel nostre defensor, i encara merçós, en bona part a l'amabilitat seva, car molts i molts precés ens ha costat pegner-lo decidit a complaure'ns ja que, amb modestia, se negava a que li publicássim res.

Exordi

Deuen haver transcorregut dos dies —deia el nostre advocat— des del en que, passejant per nostra Rambla, preguntava al procurador del querellant si s'havia desistit de la querrela d'aquesta causa, i, al fer la pregunta, a brigava l'intim conveniement de que seria resposta afirmativament; però vaig errar-me. No havia perdut l'esperança, i per això la meua sorpresa ha sigut grossa i gens falagüera, el trobar-me aquest matí amb tot preparat per a la celebració del judici. Fins que hem sigut aquí dintre, no m'he convençut de que'l senyor Nogués seguiria fins al cap de vall, seguint a un periodista, republicà com ell.

I la sorpresa no ha sigut gens falagüera, precisament perquè'l senyor Nogués me distingeix amb la seva amistat, és company meu en professió, i en defensa den Loperena, forçosament m'hauré d'ocupar d'un acte de Nogués i de fer-ne ressorgir l'injustícia, injustícia que originá l'article objecte de la querrela.

Aquest meu informe, potser en aquest sentit, pecará contra l'alt respecte que els electors devem sempre als representants de la nació; pot ser en ell el distingit company senyor Nogués voldrà venre-hi una manca al companyerisme o a l'amistat. Jo haig de fer la protesta de que no vull ofendre'l, pro també vull que consti ben clar que mai he retrocedit davant del compliment del dever, que en aquest cas és sacrificiíssim, tota vegada que's tracta d'un periodista—i jo també'n soc com ell—al qui crec injustament perseguir.

Del delictes d'injúries

Entrem al fons de la qüestió. Se tracta d'un suposat delictes d'injúries. Si tots els delictes son circumstancials, es a dir, si en tots s'han de tenir en compte les circumstancies de lloc i temps que han presidit son desenrotllat, el més circumstancial de tots és el delictes d'injúries.

En aquest delictes, senyors magistrats, ho diu el Tribunal Suprem, s'han de tenir en compte els accidents i les circumstancies del fet o de les paraules que's creuen ofensives; les persones que hi han intervingut, el seu caràcter i posició social; el dany que s'haig inferit en l'honra, interès o crèdit de l'agraviat; l'intenció, sobre tot l'intenció dolosa del qui ha dit o escrit les paraules que se suposen injurioses.

De manera que mai s'han d'agafar les paraules en son sentit gramatical, sino en aquell en que realment foren dites.

En corroboració de ses paraules, el senyor Ventosa feu una veritable història de la jurisprudència del Tribunal Suprem, des de ses primeres sentències, fins a les més modernes, sentant l'afirmació i provant-la, de que de dia en dia

el Tribunal Suprem se referma en sa teoria i l'aplica en els casos que se li sotmeten.

I si així és així, si no s'ha d'atendre al sentit literal de les paraules, anem a precisar en el nostre cas qui son les persones, quins els antecedents, les circumstancies i l'intenció, així com el valor de les paraules escrites pel senyor Loperena.

Condicció de les persones

El querellant és un diputat a Corts, l'ofés és un periodista, tots dos son republicans!

La condició de diputat a Corts del querellant i ofés, ha suggerit en el meu ànim el primer dubte legal:

¿Es que al diputat a Corts se'l pot considerar com a empleat públic, a l'efecte de poder ésser provades les injúries que contra d'ell se dirigeixin?

Aquesta meua pregunta sembla immotivada, sembla que s'haig de resoldre de cop en sentit negatiu; però, així no obstant, si s'estudia la qüestió, quan més s'aprofondeix, més sembla que se haig de respondre afirmativament.

Els diputats a Corts son inviolables, segons l'article 46 de la Constitució, per tot lo que diguin dintre del Parlament; es a dir, que no hi ha cap Tribunal al món que pugui castigar-los; es a a dir, que per sobre d'ells no hi ha ningú (Aquí el senyor Ventosa arrodonaix son concepte, distingint entre l'invulnerabilitat, i l'immunitat pels actes que'ls diputats realitzin fora del Congrés).

Poden provar-se les injúries contra un diputat?

L'invulnerabilitat dels diputats, és deguda a les conquestes de la democràcia, i per així mateix els qui més obligats estan a ben usar-ne son els diputats democràtics, car si així no ho fessin, si's prevalguessin d'aquesta arma terrible per a injuriar, per a tirar munts de llot sobre'ls ciutadans indefensos, fins les pedres s'alçarien contra del privilegi per treure'l de les mans dels qui no saberen usar-ne, dels qui n'abusaren per a satisfar ses venjances personals!

Jo vos pregunto, senyors magistrats, quin recurs ens queda els ciutadans que no som diputats, per a defensar-nos dels atacs que'ls diputats infereixen des del Congrés a la nostra honra? I si usem de la premsa, si des dels diaris demostram que l'atac inferit en el nostre honor és fals, que'l diputat ens injuriá falsament, si en aquesta defensa, que naturalment ha de resultar apassionada, ens rellicsa algún concepte fort contra'l diputat, nosaltres, a l' ésser perseguits per ell, ¿no hem de tenir el dret de provar la injúria?

El Codi Penal senta la regla general de que les injúries no admeten prova, que encara que's provin, l'autor ha de ser castigat; i sols estableix l'exceptió d'aquelles que's dirigeixin contra els empleats públics. Ne son els diputats a Corts d'empleats públics, torno a preguntar?

I aquest dubte exposat se referma al llegir la definició, no ja dels empleats, sino dels funcionaris públics, amb arrel·lo al Codi Penal, que diu és tot aquell que per elecció popular participi de l'exercici de les funcions públiques, d'aquesta manera que un diputat podrà no ésser EMPLEAT PÚBLIC, pero indubtablement és FUNCIONARI PÚBLIC i jo crec que les mateixes raons d'alta moralitat que'l Codi Penal té en compte per a deixar provar el delictes d'injúries contra dels empleats, les ha de tenir per a provar-les quan un funcionari les haig merescudes en l'exercici del seu càrrec.

Jurídicament, aquesta teoria que sostinc podrà ésser inadmissible, pero moralment jo sento l'afirmació de que si la injúria contra d'un diputat és provada, el qui l'ha llençada ha d'ésser absolt pels Tribunals, car la depuració és molt més necessaria en aquells encarregats del suprem poder llegal, que no pas entre modestos empleats, que donada sa curta esfera d'atribucions, no poden ser tant perniciosos a la societat.

Aquestes raons que vos dono, voldria senyors magistrats, que servissin per una cosa: per a que en vostre ànim se

fes el convenciment de que si el delictes d'injúries és sempre condicional i circumstancial, ho ha d'ésser més encara en el cas d'avui, en que en el banquet s'assenta l'ofés injustament per un diputat, que jo entenc que no usá en aquella ocasió, de l'invulnerabilitat parlamentaria, amb aquella parsimonia, amb aquell esquisit cuidado que sempre deuen posar-hi els diputats, més si militen, com el senyor Nogués, en les avançades del partit republicà.

El senyor Nogués

Perque, senyors magistrats, així que dic és lo cert: el senyor Nogués no és un diputat vulgar; ell és periodista i de ell se diu que és dels qui tenen la ploma ben tallada; ell és considerat com un dels més forts polemistes del nostre Parlament; ell va als mitings i a les reunions del partit; ell, senyors magistrats, és un dels poderosos de la terra.

¿Cóm era doncs, verosímil creure que reunint tantes condicions i tantes ventatges, disposant de tots els medis per a demostrar al poble l'injustícia comesa amb ell pels de FOMENT, haig acudit als Tribunals de Justicia, precisament seguint a la premsa, quina irresponsabilitat ell defensa, seguint a una part de la premsa precisament del seu partit republicà?

Es l'eterna diferència de lo teu a lo meu. ¡Pobre del qui s'atreveixi a atacar a la premsa quan combat, fins quan injuria als enemics, pero ai d'aquell que m'injúria o que sols me molesti a mí! Tal és la teoria del senyor Nogués en aquest cas.

El duc de Serroset, en son brillant estudi sobre la Monarquia i la Democràcia, després d'analitzar les teories dels filòsofs avençats deia: «Un rei Zulu no és tant arbitrari com un filòsof radical» i la célebre frase, bé podría aplicar-se al nostre cas!

En Joan Loperena i la premsa

I ara que coneixem a una de les parts, anem a veure qui és l'altre: ja'l veíem al meu defensat, és el senyor Loperena, el jove que sab sacrificar els seus ratos d'esplai a la defensa dels seus ideals i de la ciutat que l'acull, i a la qui ell estima com a propia; és el periodista que escriu per entusiasme, sense altre compensació que'ls disgustos que ben sovint, que massa sovint se tenen.

Ell está assentat al banquet dels criminals i amb ell hi está tota la premsa que en aquests moments representa: i ¿qui li ha portat? se preguntarà la gent amb interès.

¿Li ha portat un diputat que milita en les avançades del partit republicà!

La democràcia lluita fins a conseguir la llibertat de la premsa en la Revolució de setembre; des de la pena de mort als qui publicaven sense la prèvia censura (sanció continguda en la Novíssima Recopilació) fins a la llibertat proclamada per la Revolució, hi ha una distancia immensa, pero encara en queda per a caminar, si volem escoltar al senyor Nogués i als democràtes avençats.

L'irresponsabilitat de la premsa

La premsa no sols ha d'ésser lliure, sino que ha d'ésser en absolut irresponsable: així es lo que predica el senyor Nogués en mitings i converses, i, consegüent en sos principis, ho aplica a la pràctica, prestant la seva acta de diputat a Corts als periodistes del seu partit, acceptant la direcció de diaris i setmanaris, perque, escudats amb la seva acta, que porta l'immunitat, puguin escriure amb arrel·lo a sos ideals i combatre als enemics.

Jo no ho critico així del senyor Nogués, car és una confirmació en la pràctica de lo que sosté en teoria; pero, ¿quina diferència tant gran, quina contradicció tan manifesta quan se tracta d'atacar als altres, de quan se combat a ell!

Mentres se combat a l'enemic, digui-se-li lo que's vulgui, la premsa té d'ésser irresponsable; pero quan tracta de combatre'l a ell, quan sols se li fa una rascada en l'anor propi, llavors res d'irresponsabilitat, llavors tot el pes de la llei té de caure sobre qui ha sigut proçusat per a atacar-lo!

Jo n'hi vist d'esperits verament lliberals en el curs de l'història moderna que, en la pràctica, han aplicat ses teories sobre la llibertat, l'irresponsabilitat de la premsa, i us en referiré alguns que aclararan els conceptes emesos.

La premsa ha d'ésser irresponsable, diuen els qui militen en les avançades de la democràcia, perque es com l'espasa d'Aquil, que cura les propies ferides.

I així, cert candidat a la Presidencia dels EE. UU., se vegé injuriat gravíssimament en converses i aduc des de la premsa, atribuint-li uns amors en sa joventut, dels que havia nasout un fill; els injuriadors descobriren el fet, i, segons ells, la mare i el fill havien sigut abandonats, i havien mort en la misèria. Al candidat no se li va ocórrer amparar-se en els Tribunals de Justicia per a reparar l'ofensa que s'inferia al seu honor, i així que l'injúria era bastant més ferma que la de que tractem; sino que acudí a la mateixa premsa en que se l'injúria, i demostrá que, al deixar a aquella dona, havia procedit com a home d'honor, i ensenyá al seu fill perfectament atés i educat, i llavors lo que havia servit per a difamar-lo, potser fou lo que li valgué l'elecció a la Presidencia.

Parnell, el célebre jefe del partit irlandés, se vegé acusat des de la premsa d'alta traició, de que alentava la rebelió dels irlandesos contra d'Anglaterra; se l'acusá també d'immoralitat en la vida privada. Ell acudí no als Tribunals de Justicia, sino a la premsa que l'injúria, conseguint demostrar que les cartes que se li atribuïen alençant a la rebelió als irlandesos, eren apócrifes, i en aquest sentit, va ésser absolt per l'opinió pública; pero no lográ rentar-se de les acusacions que se dirigien contra sa vida privada, i, com deia l'il·lustre Castelar, Parnell va suicidar-se moralment, caiguent en el descrèdit, no per l'acció dels Tribunals, sino per l'únic jutge possible en aquests plets: per l'opinió pública.

Encara tenim un altre exemple d'esperit lliberal: el de Gladstone, el célebre jefe del partit liberal anglés. Gladstone vegé com a son derredor creixia l'injúria i la calúnnia, i sos esforços per a concretar-la esdevenien inútils; sabia que tothom ho deia, pero no sabia qui ho deia. Ell, desesperat, reollí el munt de llot que contra seu se llençava, i va publicar-lo en «The Times», i al dia següent el mateix demostrá la falsitat de les injúries contra d'ell llençades.

I era novament l'opinió pública la que resolva el plet, perque, senyors magistrats, en qüestions com aquelles i com la de que tractem, la sanció dels Tribunals de Justicia es absolutament ineficax; la vostra sentència, aduc condemnant a Loperena, no rentará pas a l'actor de les dues acusacions contra d'ell llençades: una d'haver mal usat de l'invulnerabilitat parlamentaria, l'altra de haver actuat de fals democràta, acodint als Tribunals per a amordacar a la premsa quan el combat, quan es a ell a qui ataca.

Aquí hi ha el senyor Nogués, que en ple Parlament acusa de falta de moralitat al partit nacionalista republicà de Reus, afirmant que si ha fet la campanya contra'l projecte Caballé de portada d'aigües, se degut a que no se li hi volgueren donar 86.000 duros; hi ha els nacionalistes que, al defensar-se, acusen al senyor Nogués. Aquest, de procedir democràticament, d'acord amb les teories que predica, devía acodir a la mateixa premsa, al miting, convocant al poble de Reus, demostrar-li la veritat de ses afirmacions i que'ls nacionalistes que avui dirigeixen el partit, son indignes de l'apreci de les persones honrades.

Antecedents provats

A seguida el senyor Ventosa explica els antecedents de la qüestió, remarcant la condició den Nogués d'ésser fill de Reus i vell en la lluita política, circumstancies que fan que estigui ben enterat de tot i que no pugui alegar ignorancia, a pesar de lo qual, afirmá que don Pau Font de Rabinat era jefe del partit nacionalista de Reus.

Refereix les relacions d'amistat que

ens unien amb en Caballé i Goyeneche abans de son projecte de portada d'aigües, i la manera com se romperen quan per creure'l perniciosos haguerem de combatre son projecte; recorda que la suposada entrevista amb el senyor Font de Rabinat se celebrá el 13 de desembre de 1911, que'l 18 del mateix mes, Caballé ens tractava de austers, estimats amics, volguts amics i que'ns omplia d'elogis; que lo mateix ocórria amb altra carta del dia 19, i que'l 23 publicava la tant famosa acusant de «chantage» als nacionalistes per lo de la conversa amb en Font haguda el dia 18!

Explicá també la querrela de Caballé contra nostre nostre estimat amic i company l'Evarist Fábregas i la doctrina sentada pel Tribunal Suprem al rebutjar la contra-querrela d'aquest, afirmant QUE NI EN UNA NI EN ALTRA HI HAVIA INJURIA, auto que invocá com antecedent indispensable d'ésser tingut en compte.

Recordá la violentíssima campanya seguida i que encara continua, entre partidaris i adversaris del projecte de portada d'aigües Caballé, del que l'article objecte de la querrela era incident, i a seguida examiná amb gran cura les paraules de Nogués al Congrés, especialment un de sos paragrafs, en el que clara i categòricament afirmava que nosaltres feiem la campanya contra el projecte amb combinació amb don Pau Font de Rabinat, perque Caballé no havia volgut comprar-li un projecte seu per 35.000 duros. En el Congrés, el senyor Nogués ens acusá d'immoral no ja sols reollint les asseveracions den Caballé Goyeneche, sino agravant-les considerablement, com el senyor Ventosa remarcava.

El defensor del senyor Loperena, manifestava en paragrafs plens de llògica, la seva estranyesa per l'actitut de en Nogués, a l'afirmar primer, quan era interrogat, que no tenia altre prova de les suposades immoralitats nostres, que les paraules del senyor Caballé Goyeneche, i que, essent així, se hagués atrevit a canviar i a agravar els fets; s'estranyava de que coneixent la política i als homes de Reus, s'atrevís a afirmar que'l senyor Font de Rabinat era el Jefe del Partit Nacionalista Republicà; deia que no comprenia com titulant al partit nacionalista de venal, davant de tota Espanya, vingués avui, i en son informe, fes un elogi enorme de l'honorable senyor Font de Rabinat i un elogi no menys calorós de l'honorabilitat i de l'honradesa de tots i de cada un dels qui integren el Partit Nacionalista Republicà.

Aquesta rectificació plena, absoluta i complerta que ha fet el senyor Nogués de les seves gravíssimes ofenses a l'honor individual i col·lectiu dels nacionalistes, son la prova més palesa de la justícia de la defensa, apassionada si's vol pero defensa al fi de son honor, feta pel senyor Loperena en l'article objecte de la querrela.

Aquest mal us que en Nogués feu de l'invulnerabilitat ja li remarcava en Nicollan en el Congrés en la mateixa sessió, amb ses nobilíssimes paraules, retreient-li que acusava a qui no podia defensar-se, acabant que procedint com en Nogués ho feia: «esta tribuna parlamentaria pierde mucho de su autoridad, y con mis modestos medios, con mi protesta sincera, he de contribuir a que esto no suceda.»

Jo us demano—afegia el senyor Ventosa— a cada un de vosaltres, que's col·loqui en el lloc i puesto de mon defensat, i posada la ma al pit que digni sí no hauria fet, quan menos, lo que feu el senyor Loperena, al trobar-se en que tot un diputat, escudat en la seva invulnerabilitat parlamentaria, llençava un munt de llot sobre la propia honra!

Explicá el senyor Ventosa el viatge de nostre company senyor Recasens a Madrid, la consegüent reunió de la minoria parlamentaria de la Conjunció Republicana Socialista, la condemna de l'Azórate del procedir dels senyors Caballé i Nogués, a l'acusar als nacionalistes de Reus; l'ofertament de Nogués de rectificar lo que de mal havia pogut dir contra'ls nacionalistes republicans;

Dipòsit de Rellogeria.—Relloges de
butxaca i despertadors desde 2.90 ps.

Companyia Francesa del Gramophone

Representació i dipòsit: R. Perpiñá. Major, 22.—REUS
Despatx: 24, pral.

Exit col·lossal dels cèlebres artistes
TITTA RUFFO i CARUSO
en discs Gramophone.

Avis important.—La paraula Gramophone la tenim registrada en la Convenció de Berna amb el número 2.151, i perseguirem amb tot el rigor de la llei al que faci ús indegut d'ella.

SENSE aquesta marca

l'aparell NO és un "Gramophone".
— Catàlegs gratis —

LA HIDRAULICA REUSENSE de EMILI AULÉS

Gran fàbrica de mosaics hidràulics

Aquesta fàbrica compta a més d'una infinita varietat de dibuixos, en grans existències de rajoles, lo que li permet poguer servir el gènere en immillorables condicions de duració i permanència dels colors.

Preus sense competència.—Camí de Riudoms, 3.—Reus

i l'encàrrec especial que feu al senyor Corominas de que escrivís la rectificació en una quartilla, que després enviaria per a que l'insertessin en el «Diario de Sesiones» corresponent al dia en que feu el discurs, traient ses afirmacions de lo declarat pels senyors Pere Corominas, Recasens i fins pel mateix senyor Nongués, tenint molt belles paraules d'elogi per al diputat senyor Corominas, qui havia realitzat per dues vegades son viatge a fi de poder declarar i restablir l'imperi de la veritat.

I no tant sols la rectificació no vingué, sinó que en comptes de donar aquesta merescuda satisfacció al partit nacionalista de Reus, l'acabà d'ofendre, interposant la querrela d'aquesta causa.

I que va fer el meu defensat per vindicar-se de l'injúria? Ja ho heu sentit: en primer lloc, interpretà la voluntat i el sentir de tots els seus companys de Redacció, que aquí han vingut a confirmar-ho. Després ha tingut un gest de gallardia, al respondre personalment de l'article que no anava firmat, ja que ell també l'hauria fàcilment trobat una acta de diputat a Cortes que'l fes immune.

Pero que va escriure el senyor Loperena que tant ha ofès al senyor Nongués?

L'article don Loperena

A seguit el senyor Ventosa estudia l'article objecte de la querrela, punt per punt, i demostra citant en son apoi nombrosíssima jurisprudència del Tribunal Suprem, que no és injuriós pel senyor Nongués:

Que ni les paraules son injúria, encara preses aïlladament; que l'article en conjunt és de crítica del discurs d'un diputat; que l'apassionament de la lluita sostinguda, el caràcter de lluita política de la qüestió, l'intenció de defensar-se més que la d'ofendre, tréien tot caràcter d'injúria a l'article de referència; que l'article era exclusivament destinat a demostrar la falsedat de lo afirmat pel senyor Nongués en el Parlament; i sobre tot, que les paraules estaven condicionades, que sols s'acusava al senyor Nongués, en el cas de resultar cert lo que se li atribuïa en la secció telegràfica dels diaris, condicionalitat que tréu tot caràcter d'injúria a l'article de que's tracta, sempre d'acord amb el Tribunal Suprem.

Final de l'informe

Remarcà el senyor Ventosa i Pina l'apassionament de l'opinió pública en la nostra ciutat, plenament provada pels testimonis; afirmà que's tractava d'un plet essencialment polític, ocorregut entre republicans, ja sols l'opinió pública podia resoldre, ja que's Tribunal no tenien prou poder; que aquesta opinió pública ja s'exterioritzava amb les reiterades mostres de simpatia que han arribat al senyor Loperena, fins dels diaris de sentit més conservador.

Per aixó us dic, sanyors magistrats, que la vostra sentència, encara condemnant al senyor Loperena, no tindria cap força moral, doncs l'opinió pública podria alçar més enlaire al condemnat, acompanyant-lo en el desterro i condemnant al senyor Nongués.

Perque us hi demostrat que, jurídicament, l'article no és injuriós, perque l'única sanció en fets com el de que's tracta és el poble, us prego, senyors magistrats, que la vostra sentència sigui absolutoria, amb arreglo a ma calificació provisional elevada a definitiva.

Després dal brillant informe de la

defensa, el president preguntà al processat si havia de fer cap manifestació i el nostre company contestà afirmativament, per lo que feu ús de la paraula i manifestà que quan aparegué l'article motiu de la querrela, el Sr. Nongués era director dels dos periòdics portaven de l'oligarquia imperant en nostra ciutat, amb els quals FOMENT sostenia les polèmiques i des dels quals s'havien llençat injúries greus i calumnies de tota mena contra'l processat, els seus companys de Redacció, els homes representatius del nostre partit i els nacionalistes republicans tots, de Reus.

I quedà el judici clòs per a sentència, desfilant el nombrós públic que hi assistí, fent tothom comentaris favorables al nostre company processat, traient ne el convenciment que ha vingut a confirmar la realitat, de que seria dictada sentència absolutoria.

Assamblea Nacional

Per a celebrar l'Assamblea Nacional de l'U. F. N. R. corresponent al present any, el Consell General se complau en convocar per al dia 28 de l'actual a tots els senyor assembleístes.

L'Assamblea Nacional celebrarà les seves sessions a les 10 del matí i a les 4 de la tarda, en la sala d'actes del C. N. R. de Barcelona, Pelsi, 42.

Si amb les sessions anunciades no acabés l'Assamblea Nacional les seves tasques, al mateix local i a la nit del mateix dia, tornaria a reunir-se.

Barcelona 21 setembre 1913.

Pe'l Consell General
Francisco Layret.—Albert Bastardas.

Informació — Local —

Ahir comensaren les festes de Santa Tecla, a la veïna capital de Tarragona.

Avui tindrà lloc la colocació de la primera pedra del monument a Saavedra, a qui acte hi assistirán l'arxalde i varis regidors d'aquesta ciutat.

La Societat Econòmica Reusense d'Amics del País te'l projecte d'organitzar un cicle de conferències d'economia per al proper hivern i les que aniran a carrec de distingides personalitats.

Cas de reunir se número suficient de senyors regidors aquest vespre a dos quarts de vuit celebrarà sessió l'Ajuntament.

Per disposició dictada se retorna la quantitat que ingressà per a reduir el temps de servei a files, al recluta Sertori Alaiz Torres, de Falset.

Vegis a quarta plana la caricatura de Junceda.

Aquesta nit tindrán lloc al Teatre Circo selectes sessions de cine, estrenant-se entre altres pel·lícules, la cinta de llarc metratge «El suïcida número 359», de la casa Aquila.

El Botlletí Oficial publica la convocatòria del senyor governador civil per a que la Diputació provincial se reunixi el dia 1 del proper octubre per a donar principi a les sessions del segon període semestral.

En el programa de pel·lícules que's projectarà avui en el Kursaal de Reus figura entre altres la magnífica producció de 1.000 metres de l'important casa Gaumont de Paris «La Intrusa».

LLUM ELÈCTRICA. Làmpara Metal-2 insuperable, de filament metàlic tresfilat. Única verdaderament irrompible i la millor i més econòmica de totes les làmpares elèctriques. Des de 1 de juliol a 1.80 pessetes, de 5 a 50 bujies.—Lluís Escolá, arraval de Santa Agna n.º 40.—Casa degudament autoritzada per a instal·lacions elèctriques de totes classes, comptant amb personal tècnic exprefes per a dit servei.

CONSULTA per a enfermetats dels ulls
Acabat l'estineig ha tornat a obrir-se la Consulta del Doctor Gras Fortuny ocolista i ex-Inspector provincial de Sanitat, per oposició.

Reb: de 10 a 12 matí i de 2 a 4 tarda
Consulta econòmica: de 12 a 1

Reus.—Carrer Galanes, 6, pral.—Reus

AVIS El Doctor Pere Fontana Gran, especialista en les enfermetats dels ulls, ha traslladat als dilluns de cada setmana, la visita que tenia establerta els diumenges, en el carrer de la Presó, 8, principal.
Hores de consulta: de 10 a 1 i de 3 a 5.
—A Barcelona, Diputació, 235.

Classes de Música

pel professor

JOSEP ANGUERA

Ex-alumne de solfeig i cant de l'eminent mestre Goula (pare) i del Conservatori del Liceu de Barcelona

Des del primer d'octubre queden obertes les classes de solfeig, cant, piano, mandolins italiana i espanyola i demés instruments de poa.

Lliçons particulars i a domicili.—Classe especial, per a senyoretetes, de cant i mandolina de 2 a 4.

Arraval de N. Salmerón, 11, 1.º—Reus

ESPECTACLES

TEATRO CIRCO
Selectes sessions de cine per a avui.
Preus i hores de costum.

SALA REUS
Escullides sessions de cinematograf tots els dijous, dissaptes i dies festius.

KURSAAL DE REUS
Escullides sessions de cine per a avui.
Preus i hores de costum.

SECCIO OFICIAL

REGISTRE CIVIL

INSCRIPCIONS DEL DIA 23 SETEMBRE 1913

NAIXEMENTS

Josep Salvat Altadill.—Anton Torrell Llorens.—Joan Aris Escardó.—Teresa Ollé Segarra.

DEFUNCIONS

MATRIMONIS

Cap.

IMP. SANJUAN GERMANS.—REUS

L'ESPECIALISTA

— EN —

Enfermetats dels ulls

Doctor Angel Mercader

Oculista de l'Hospital Cívic-Militar i del Dispensari Municipal

Ha traslladat

son Consultori Oftalmològic del carrer de Monterols, al
Arraval alt de Jesús, 36, 1.º - Reus

Visita de 9 a 12 i de 3 a 5. Dies festius de 10 a 12

Borrás-Dentista

Aprovat per la Facultat de Medicina de Madrid

Plassa Constitució (Mercadal), 13, 1.º, 2.º - REUS

Métode nou i sens dolor per a el tractament de les dents.—Dents artificials sense paladar, ganxos ni ressorts deixant el paladar enterament lliure.—Construcció de dentadures de tots sistemes.—Especialitat amb extraccions sense dolor i corones d'or i porcelana.

Preus econòmics

Consulta: A Mora d'Ebre els dijous primer i tercer de cada mes
Gratuita de 12 a 1 tots els dies excepte'ls dijous i dies festius

COL·LEGI DE 1.ª i 2.ª ENSENYANÇA

D'INTERNES, MIG PENSIONISTES I EXTERNES
DIRIGIT PER

DON FRANCISCO CROS REIG

Carrer de la FONT, 5 (davant l'iglesia de Sant Pere) i de l'ABADIA, 2 (accessoris)

El local, espaiós i ventilat, comp'ta amb higièniques i espaioses sales de classes i habitacions per a l'Internat, dotades d'aigua, electricitat i gas.
Els matriculats en segona ensenyança assis'eixen diàriament a les classes de l'Institut, donant-se en el Col·legi repàs i conferències de les assignatures respectives.
Aquest Col·legi garanteix, com ho té acreditat durant els 11 anys desde sa fundació, la Moralitat, Educació i Ensenyança.
Des del primer de setembre queden obertes les classes de Pàrvula, Elemental, Superior, Batxiller, Magisteri, Comerç, Francès, Mecanografia, Solfeig, Piano i Cant.
Aquest curs, de 9 a 10 i de 10 a 11 de la nit, s'estableixen classes especials de Redacció, Càlcul, Teneduria de llibres i Caligrafia, en les que, a més dels professors del Col·legi, prestarà son concurs el competent professor de Caligrafia de l'Institut, don Isaac Rijojo.
Per a més informes, dirigir-se al Director en el mateix Col·legi, el qual remeterà prospectes a qui ho solliciti.

REUS I DE SETEMBRE DE 1913.

Llet condensada Marca Lleó

Aquesta llet que és mnyida solsament de les millors vaques, és homogenitzada i esterilitzada per un procediment de tota seguretat i baix l'inspecció de les primeres autoritats científiques.

Es absolutament pura i l'única que conté tota la nata, és completament lliure de germens mòrbits i de fermentació, conservant el seu bon sabor en tots els olimes i encara que sigui guardada indefinidament. L'única que's recomana per als mal lts i la cria dels nens.

Se ven en les millors droguerie, establiments de comestibles,

ENOFOSFORINA

Reconstituient el més efíca i ràpit per a les convalescències i agotament. Retorna l'apetit, el benestar i l'alegria. Es tònic cerebral perquè remineralitza la MATERIA GRIS donant-li vitalitat i energia.

Se ven a tot arreu i a casa de l'autor

Farmacia Serra

Arraval de Santa Agna, núm. 80; i

Farmacia Nova de N. Batalla - Portal Jesús

REUS

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.

Martí Napolità (Alcañiz), 7

REUS

IBARRA i C. Stat. en Cmta. SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galicia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solsament 14 dies en el viatge.—S'expedeix coneixement directe per Larca i Sant Esteva Pravia amb trasport al vapor "Luarca núm. 3," i per a Dunquerque als vapors de la Companyia Francesa "Dennia i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya Per a Cette i Marsella.

Setembre 25 Vapor Cabo Quejo	Setembre 26 Vapor Cabo Higuier
Octubre 2 " " Oropesa	Octubre 3 " " Roca
" 9 " " Higuier	" 10 " " Nao
" 16 " " Roca	" 17 " " San Martín
" 23 " " Nao	" 24 " " S. Sebastián

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PERES. - Real, núm. 32. - Telefon núm. 48

DESCUBRIMIENTO SENSACIONAL

Curación radical de todas las enfermedades de la piel, de las llagas de las piernas, del artrismo, reumatismo, gota, dolores, etc., por medio del

Tratamiento de L. RICHELET

Antes de la curación

Después de 15 días del tratamiento

Hemos señalado ya a los lectores de nuestro periódico, el Descubrimiento sensacional del Sr. RICHELET (farmacéutico-químico) en Sedan (Francia), en lo concerniente a las enfermedades de la piel y de la sangre. A continuación indicamos las afecciones que más particularmente son curadas por este prodigioso tratamiento:

Eczemas, herpes, impetigos, acnes, sarpullidos, prurigos, rojeces, sarpullidos farináceos, psoriasis, sycosis de la barba, comezones, enfermedades del cuero cabelludo, afecciones de la nariz y oídos, llagas y eczemas varicosas de las piernas, enfermedades sifilíticas.

La curación es igualmente segura en los trastornos de la circulación en el hombre y en la mujer, y en el artrismo, reumatismo, gota, dolores, etc.

JAMAS HA HABIDO UN DESAGIERTO. Este maravilloso tratamiento, ejerce su acción tanto en el punto donde se localiza el mal como en la sangre, que la deja completamente purificada y regenerada. El tratamiento de L. Richelet, se encuentra en todas las buenas farmacias y droguerías de España, Canarias y Baleares.

Pídase hoy mismo un folleto ilustrado en lengua española al autor Sr. RICHELET, al depositario general en España D. FRANCISCO LOYARTE, droguería, calle San Marcial 33, SAN SEBASTIAN, y será remitido gratuitamente.

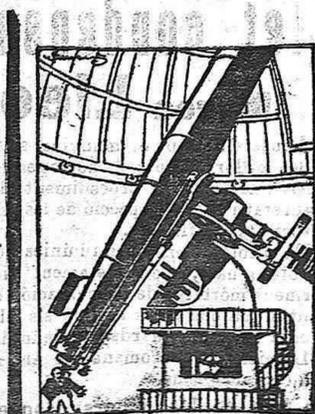
L. RICHELET, 13, rue Gambetta, SEDAN (Francia)

DEPÓSITO GENERAL Y VENTA, Droguería de D. Francisco Loyarte, calle de San

Venta en Reus. — A. PUNYED LLOBERAS, calle Llovera, 47. — ANTONIO SERRA Arrabal de Santa Ana, 80.

Portadores baratos

En casa de Teodor Vernet, carrer de St. Francisco Xavier, 4, se venen portadores de superior qualitat a prens barates.

POLVO NOËL
ANTISÉPTICO
ESCOCIDOS DE LOS NIÑOS ESCALDADOS
SUAVIZADOR DE LA PIEL
EVITA SOPOR Y MAL OLORES DE LOS PIES Y SOBACOS
PARA DESPUES DEL BANO Y TOILETTE
PARA DESPUES DEL AFEITADO
UNICO AGENTE PARA ESPAÑA PORTUGAL Y AMERICA LATINA
JOAQUIN FAU - HALLORCA 134 - BARCELONA

Pots a 0'35 i 0'50 pessetes i pot metall luxe a 1'25.
De venda en Farmacies i Droguerías

DISPONIBLE